

בס"ד עלון מס' 729 19.12.2025 –
כט כסליו תשפ"ו

כניסת שבת: 16:03
צאת שבת: 17:19
ר"ת: 17:57
לקבלת העלון במייל:
sagifrenkel@gmail.com
לתגובות והערות:
שניא 054-6868199

זה השער לה' צדיקים
יבואו בו

פרשת – מקץ

וַיַּחֲרֹדוּ אִישׁ אֶל אָחִיו לְאֹמֹר מָה זֹאת עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ (מב,כח)

יש להבין מדוע רק עתה נחרדו האחים ואילו כשנטפל אליהם 'האיש' לא כתוב שהם נחרדו, מתרץ האדמו"ר מגור שליט"א, בהקדם מה שיש להבין מה היתה מטרת יוסף בכסף שהחזיר לכל אחד איש בפי אמתחתו, וביאר – מאז ומקדם ידעו בני ישראל, כי את אומות העולם ניתן לשחד בכסף ושלמונים, כל השתדלנים לדורותיהם העניקו לצוררי היהודים סכומי כסף ומתנות יקרות, כדי להשקיט את צימאונם לדם יהודי.

לכך ביקש יוסף להראות להם שאצלו אין עצה זו פועלת, כי אין הוא אוהב כסף ורודף בצע, ואדרבא אפילו את הכסף שקיבל מהם כדת וכדין מחזיר הוא להם, ובכך יידעו האחים שאין הם יכולים להסתמך על עצת השוחד, כאילו היא תועיל להם מול שליט מצרים.

לכן רק כאשר מצאו האחים את צרורות כספיהם בפי אמתחותיהם 'יצא לבם ויחרדו איש אל אחיו', ואילו בכל אותה העת אשר יוסף נטפל אליהם על לא עוול בכפם, לא מצאנו כלל שהאחים התייראו ויחרד לבם. אלא שהן הן הדברים: כל עוד לא החזיר להם יוסף את הכסף, סברו האחים שמצויה ברשותם עצה הגונה להטות את ליבו של המושל לטובתם, וזאת על ידי שוחד ושלמונים, על כן לא התייראו יתר על המידה, אולם כשראו שאינם עומדים מול גוי תאב כסף כרגיל, אלא מול מי שבז לכסף עד שהוא נכון לוותר אפילו על כספו, או אז התייראו ויחרד לבם בראייתם כי את המושל הזה אי אפשר לקנות.

מעשה שהיה בעיירה סאטמאר, בבית המשפט המחוזי עלה לכהן שופט חדש, אנטישמי ורשע מרושע. יהודי העיר באו לרבים רבי יואל טייטלבוים מסאטמר זצ"ל, ותחינתם בפייהם שיושיעם, בפחדם מה ילד יום ומה יעולל להם זה. השיבם רבי יואל: יש ברצוני לראותו. כשהראו לו את השופט המדובר, נענה ואמר בחכמתו: 'אל לכם לדאוג, יש לו ידיים' ...

לא הבינו בני הקהילה את פשר תשובת רבם, והוא מיהר להסביר להם: אם יש לו ידיים, הרי שחזקה על גוי שיפתח את ידיו לקבל שוחד שתתנו לו, והכל על מקומו יבוא בשלום.

סיים רבי יואל את דבריו ואמר להם: הוא זה שאמרו בהגדה של פסח: שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו – והקב"ה מצילנו מידם, כיצד מציל הקב"ה אותנו מהעומדים עלינו? מידם, תודות לכך שיש להם ידיים. (מדשן ביתך)

ה"אור החיים" הקדוש מבאר, שבמשך שנתיים ימים היה פרעה חולם מדי לילה את אותו החלום, אלא שהיה שוכח אותו. בסוף שנתיים ימים, כשחלם אותו שוב, זכר אותו. הסיבה לכך שבמשך שנתיים חלם ושכח, חלם ושכח, היא משום שהיתה תביעה על יוסף הצדיק שתלה בטחונו בשר המשקים ואמר: "כִּי אִם יִזְכְּרֶנִּי ... וְהִזְכַּרְתִּנִּי", ומשום כך נגזר עליו לשבת שנתיים נוספות בבית האסורים. הוא נתבע על שמך קטן של פגם במידת הביטחון שלו.

את הסיפור הבא סיפר הרב אליעזר בן דוד זצ"ל, מקים ונשיא מוסדות "אור החיים" בבני ברק, ומוסדות "אור האמת" באלעד: בקנדה גר יהודי עשיר גדול בשם יוסף טננבוים, המכונה ג'ו, שהיה תורם סכומי כסף גדולים למוסדות תורה. בשנים הראשונות של הסמינר הצטברו חובות גבוהים, והרב בן דוד החליט לנסוע לקנדה כדי לבקש את עזרתו של הנדיב. לצורך כך הוצרך הרב בן דוד צריך לצרף לנסיעה נדיב נוסף, שהכיר את הרב בן דוד וגם את מר טננבוים, כדי שהלה יקשר ביניהם וישמש כמתורגמן בשיחה. הנדיב ניסה לסרב, הוא טען כי הוא לא נוהג לשמש

כמתורגמן לפני נדיבים אחרים, אך לאחר שהרב בן דוד לחץ עליו והסביר לו כי מדובר בהצלת נפשות של בנות שאין להן בית – הסכים. הנדיב המתורגמן יעץ לרב בן דוד לבקש מטננבוים 250,000 דולר, סכום עצום, זאת כדי שהוא ייתן לכל הפחות מאה...

השניים סיכמו ביניהם מה לדבר, איך לדבר, ואיך, במידת הצורך, ירמוזו אחד לשני... בקיצור- התכוננו לפגישה עד לפרטי פרטים. כשהגיעו לקנדה המתינו במשך כמה שעות במשרדו של מר טננבוים, עד שהפקידה יצאה ואמרה: "ג'ו לא יגיע היום! הוא ביקש שאקח את מספר הטלפון שלכם, ובמידת האפשר ייצור אתכם קשר".

הנדיב שהתלווה לרב בן דוד לא יכול היה לחכות והמשיך לענייניו, ואילו הרב בן דוד פנה ונסע לבית ה מלון בו הוא מתארח. כעבור כמה שעות מקבל הרב בן דוד טלפון מהמוזכירה: "ג'ו הגיע זה עתה ומבקש שתבוא אליו עכשיו". הרב בן דוד התקשר מיד לנדיב, המתורגמן, אך הלה לא ענה לטלפון...

הוא לא ידע מה לעשות. מצד אחד לא רצה להפסיד את הפגישה, ומצד שני אין לו מתורגמן... הוא הרים עיניו לשמיים ואמר: "ריבוננו של עולם! אני בוטח רק בך! אין לי מתורגמן. אין לי את הנדיב שמכיר את מר טננבוים. אין לי להישען אלא עליך!"...

כשעמד להיכנס לפגישה, פגש בבחור ביישן שבקושי יודע לדבר, וביקש ממנו: "אנא! תעשה עמי חסד גדול, ותיכנס איתי לכמה דקות כדי לתרגם שיחה חשובה שעליי לשוחח עם מישהו". לאחר הפצרות הבחור הסכים, ותירגם את דברי הרב בן דוד בביישנות ובצורה יבשה...

והנה, הנדיב הראשון שאמור היה לתרגם את השיחה והכיר באופן אישי את מר טננבוים, התקשר בעצמו למר טננבוים וסיפר לו שהוא בא אליו במיוחד עם רב חשוב וחיכה לו במשך כמה שעות...

מר טננבוים קטע את דבריו: "כן! הרב הזה יושב אצלי כרגע. אם אתן לו חצי מיליון דולר זה יהיה בסדר בשבילך ובשבילי?"... בלי הרבה אומר ודברים תרם מר טננבוים חצי מיליון דולר, ובכסף זה בנה הרב בן דוד את הבניין הראשון של סמינר 'אור החיים' לבנות.

הרב בן דוד סיים את סיפורו ואמר: הכנתי דרשה, הכנתי נאומים, תיאמתי עמדות עם הנדיב, ומה אמר לי הנדיב? תבקש 250,000 כי אולי יצא מזה 100,000 ... כשעמד לעזרתי בחור ביישן עם מלים 'צולעות', והבנתי שאף אחד לא יכול לעזור לי, רק בורא עולם – קבלתי חצי מיליון דולר מבלי לבקש! ('שש באמרתך')

הַלֹּא אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם לֵאמֹר אֶל תַּחֲטְאוּ (מב,כב)

סיפר הרב זילברשטיין שליט"א: אספר לכם סיפור מיוחד, כשהייתי ילד קטן, עברנו להתגורר בתל אביב. היו אלו ימי המלחמה בגרמנים, והיה מקום שנקרא 'מרכז וולולסקי' – מפעלי ייצור שייצרו מימיות לחיילים ועבדו גם בשבת. רבה של תל אביב, **רבי יצחק ידידיה פרנקל זצ"ל**, סגר את ספר התורה והכניסו לארון הקודש, וקרא לכל הקהל לצאת אחריו. גם אני הקטן הצטרפתי, והלכנו למפעל. הרב ניגש ודפק על פתח המפעל. האנשים רצו לסלקו, אך הרב לא הסכים, וכולם באו ודפקו ומחו על כבוד השבת. בעל הבית הזמין משטרה, והנה הגיע קצין בריטי.

הקצין פנה אל הרב פרנקל ושאלו: הרי יודע אתה כי הציוד המיוצר במפעל מיועד לאנשי המלחמה, ומדובר בפיקוח נפש, אז מה אתה רוצה? השיב לו הרב: אני יודע זאת, אבל מדוע לא עובדים במשמרת שניה בלילה באמצע השבוע? אם יעשו כן – יחסכו חילול שבת. **והוסיף ואמר הרב פרנקל:** לכל אומה יש דבר שהוא היסוד שלה. אצלנו – היסוד הוא שבת! הקצין שמע את הדברים והתרשם מאוד, והורה: סוגרים את המפעל מיד! היה זה קידוש שם שמים עצום. ראינו איך אדם יחיד, כרב פרנקל, הצליח בדיבור אחד שלו לסגור מפעל שלם שמחלל שבת! ('בעניינא דיומא')

וִירִיצוּהוּ מִן הַבּוֹר (מא,יד)

יושב לו יוסף הצדיק בבור הנורא בבית האסורים, כבר עשר שנים שהוא שם ולרגע אחד אינו מפסיק להאמין בהשי"ת, הוא בטוח כי בכל רגע יכולה ישועתו לבוא, וכשנקרתה לפניו הזדמנות, שכנו מבית האסורים הולך להיות שר בממשלת פרעה, או אז הוא עושה גם השתדלות, הוא מבקש משר המשקים 'כי אם זכרתני.. והזכרתני', אבל אצל הקב"ה הפעולה הזו אינה נושאת חן, ונגזר עליו להישאר בבור עוד שנתיים, ובסיומם הגיעה הישועה באופן מפתיע, 'ויריצוהו מן הבור', בלי שום השתדלות מצידו של יוסף.

ועכשיו לענייני דיומא, 'יוונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים', היוונים הרשעים רצו לאבד את עם ישראל ע"י עקירת הדת, ולדאבון כל לב היו רבים מעם ישראל שהלכו אחריהם ונהיו 'מתיוונים', אבל היו גם הרבה שלא הסכימו ללכת בדרכם הרעה ומסרו את נפשם, ובוודאי שהיו גם מתפללים לקב"ה שיושיעם, אבל הישועה עדיין לא באה, ואם נחשוב שמדובר בתקופה קצרה, לא כן הדברים, אלא מדובר בכמה עשרות שנים שהיוונים שלטו בארץ ישראל, רדפו אותנו והציקו בכל דרך אפשרית, הרגו ללא רחמים את כל מי שהעז להתנגד ולא ציית לגזירותיהם, ובכל זאת הישועה לא באה, עד שקמו בני חשמונאי ועשו מעשה לא הגיוני, אבל זאת היתה ההשתדלות שלהם, הם יצאו להילחם בצבא יוון שהיה החזק והגדול ביותר בעולם, ואז עשה להם הקב"ה נס ומסרם בידם.

לכאורה יש כאן שני מסרים סותרים, את יוסף הצדיק מענישים על השתדלות הגיונית שעשה, ואילו אצל החשמונאים הישועה אינה מגיעה עד שעושים השתדלות שאינה הגיונית? התשובה לשאלה היא יסוד גדול באמונה: בדברים הנוגעים לגשמות עלינו להאמין שהקב"ה ישלח את מה שצריך בזמן וברגע הנכון, אבל כשמדובר ברוחניות ובפרט בעיקרי היהדות, לא מחכים, אלא עושים כל מה שיכולים, גם אם זה 'בטוח לא יעזור', כללו של דבר: בענייני גשמות אפשר לסמוך על האמונה, אבל ברוחניות צריך לפעול בכל מה שאפשר. ('טיב המועדים' – חנוכה. 'טיב התורה' – מקץ)

וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיְמַלֵּא אֶת כְּלִיָּהֶם בָּר וּלְהִשִּׁיב כַּסְפֵּיהֶם אִישׁ אֶל שָׁקוֹ (מב,כה)

נשאלת השאלה, מה הייתה מטרתו של יוסף הצדיק בזה שהשיב את הכסף לאחים?

הרב מבריסק זצ"ל נצרך פעם לשלוח מכתב בעניין דחוף, ומכיוון שרצה הרב שהמכתב יגיע בוודאות, נתן הרב לשליח שטר כסף בשווי גדול, לשלם על שליחת המכתב. התפלא השליח ואמר, מדוע נותן לי הרב סכום כה גדול, והרי שליחת מכתב לא עולה סכום כה גדול. השיב הרב ואמר דבר זה למדתי מיוסף הצדיק שהחזיר את הכסף בחזרה לשקי האחים, כי הוא רצה להיות בטוח שהאחים ישובו למצרים ויביאו לפניו את בנימין אחיו, ולכן יוסף שידע שהאחים בגודל קדושתם, לא יחזיקו בידיהם כסף לא שלהם, בוודאי ישובו למצרים להחזיר את הכסף. אף אני, אמר הרב, אני רוצה להיות בטוח שתשלחו את המכתב, לכן נתתי לכם סכום גדול על מנת שתצטרכו לשוב ולהחזיר לי את העודף וכך אדע ששלחתם את המכתב. ('מדשן ביתך')

כיצד הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הציל ראש כולל מלחץ עצום ומסגירת המוסד, באמצעות עצה פשוטה: פתיחת "פנקס ההודאות" שנועד להטמיע ביטחון ואמונה. אל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל נכנס יהודי נשוא פנים, וביקש להסיח את אשר ליבו. 'כבוד הרב', פתח ואמר: 'אני מחזיק כולל חשוב, בו לומדים עשרות אברכים המתעלים בתורה. אך העול הכלכלי הרובץ על כתפיי מאיים להכריעני, כל חודש אני מוצא עצמי בלחץ נוראי מהיכן יבוא הכסף, עד שאני לא מצליח לישון רגוע בלילות'...

האיש השתהה קלות, והמשיך: 'נועצתי במומחה גדול, והלה אומר שאין מנוס מלסגור את הכולל, להרגיע את הלחץ הנפשי הכבד עליי. האם עליי לנהוג כך? האם לקבל את דבריו?' רבי שלמה זלמן הרהר קלות, והשיב: 'אכן כן, עליך לצאת מהלחץ בו אתה נתון, כבד עליך הדבר מאוד. אך האם דווקא זה הפיתרון? הבה ואציע לך פתרון חילופי'...

האיש עשה אוזנו כאפרכסת, ורבי שלמה זלמן פרש את הצעתו המפתיעה: 'עשה לך מנהג טוב. טול פנקס קטן אותו תוכל להחזיק בכיסך בכל עת, ותן לו כותרת 'פנקס ההודאות' בכל יום, בכל פעם שתרגיש שהלך לך טוב, בכל פעם שתחוש כי השם הצליח דרכך - תרשום את הפרט הזה בפנקסך'...

'לפני כל תפילה, הוצא את הפנקס החוצה והתבונן בו לכמה רגעים, למען תדע על מה לכוון ב'מודים'... כי ככל שתתרגל להודות לו -תוטמע בך ההבנה כי הוא הנותן לך כח להצליח בכל מעשיך ופעליך, וכפי שהוא עוזר לך בכל הדברים האמורים בפנקס- הוא בוודאי יעזור לך גם בדרכך למלגות האברכים'...

האיש הודה לרב, ומיד בצאתו רכש פנקס קטן, בו נכתבו שורות צפופות: 'בדיוק כשהגעתי למכולת הגיעה משאית ובה חלב טרי', 'כשבחנתי את בני גיליתי שהבחור עושה חיל בלימודו', 'בתי חזרה הביתה עם תעודה מצטיינת', 'מישהו שלח לי פתאום 2000 שקל לכולל, וגם - 'מצאתי את המוצץ הנעלם של הקטן'! תוצאות הפנקס הקטן, חוללו פלאים. האיש שב לחיי רוגע ושלווה, והמשיך במלאכתו מתוך בטחון ואמונה. וגם בכולל היתה הרווחה, מלאכת גיוס הכספים היתה קלה בהרבה...

זה כוחה ועוצמתה של הודאה. היא מחברת לבורא עולם, פותחת את השערים, מעניקה בטחון ונוטעת תקווה. בימי החנוכה, הבה נפתח את הפנקס שלנו, נרשום בו את נקודות האור הרבות כל כך, ונודה עליהן מעומק הלב! ('פניני פרשת השבוע')

זכות דברי התורה בעלון יעמוד:
ה' ישמור את כל עם ישראל, וכל חייל ישראל וכוחות הבטחון.
 בע"ה זיווג הגון, נועה בת יעל, קרן בת רחל, ספיר שמחה בת חנה, שירה דניאל בת ציונה.
 לזרע בר קיימא: מורן בת רותי, לירז בת מרים. עדן שירה בת גילה.
 לפרנסה בשפע: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
 לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, שמואל בן דבורה.
 לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, שרה רוסיק מנשרוב בת תמרה ז"ל, לעילוי נשמת חיילנו והנרצחים ב 7 לאוקטובר.

קוראים וקוראות נכבדים, נפתח אצלנו בשכונה כולל אברכים, על מנת לסייע להחזיק אותם מי שרוצה לקנות ברכה בעלון, ולהחזיק תורה על הדרך, כל שם לברכה 250 ₪ למשך שנה. ניתן להעביר בביט למספר 054-6868199. מי שרוצה לתרום לכולל גם בלי קשר לברכה, מצורף לינק:
<https://paypage.takbull.co.il/212sH>